

Stockholmskällans utveckling 2011-2013

stockholm.se

Stockholmskällans utveckling
2013-06-10

Stockholmskällans utveckling
2011-2013

Utgivningsdatum: juni 2013
Utgivare: Utbildningsförvaltningen
Kontaktperson: Frida Starck Lindfors

Inledning

Den pedagogiska webbresursen Stockholmskällan firar i år sitt tioårsjubileum som idé och man kan konstatera att Stockholm var tidigt ute i sitt arbete med att tillgängliggöra digitaliserat arkivmaterial i en pedagogisk form för skolan. Under det senaste året har planering för liknande projekt påbörjats i både Malmö och Göteborg. Den nya läroplanen för grundskolan och gymnasiet från år 2011 betonar också, starkare än de tidigare, originalkällornas och källkritikens plats i skolundervisningen.

Under perioden 2011-2013 har Stockholmskällan genomgått stora förändringar, dels genom det e-tjänstprojekt som genomförts, med byte av teknisk plattform och grafiskt utseende och dels genom ett utökat och fördjupat pedagogiskt arbete med innehåll och gentemot skolan.

Stockholmskällan används och uppskattas idag såväl i skolan som av stadens medarbetare och den Stockholmsintresserade allmänheten. Den här rapporten sammanfattar webbplatsens utveckling och redaktionens aktiviteter under innevarande avtalsperiod.

Den här rapporten inleds med ett sammanfattande stycke *Stockholmskällan nu och i framtiden* för att ge läsaren en överblick. I sammanfattningen finns hänvisningar till fördjupande stycken om arbetets olika delar. I slutet av rapporten finns aktuella dokument som bilagor. Om du läser rapporten i digital form fungerar all blå text som länkar, antingen till webben eller till andra stycken i rapporten.

Innehåll

1. Sammanfattning: Stockholmskällan nu och i framtiden	5
2. En mer användarvänlig och attraktiv webbresurs	8
- Innehållsmässig utveckling	8
- Teknisk utveckling	10
- Pedagogisk verksamhet – Stockholmskällan i skolan	11
3. Besöksstatistik	15
4. Marknadsföring	17
5. Ekonomi	19
6. Bemanning och arbetsätt	21
7. Stockholmskällan som modell för att tillgängliggöra kulturarvsmaterial digitalt för lärande och undervisning	24

Bilagor

- Bilaga 1 Avtal
- Bilaga 2 Exempel ur databasen
- Bilaga 3 Exempel från användarundersökningen 2012
- Bilaga 4 Exempel Nyhetsbrev
- Bilaga 4 Exempel inbjudan lärarfortbildning

Förteckning tabeller och diagram

<u>Fig. 1 Antal besök på sidan Lärarrummet under perioden 2011-2013</u>	12
<u>Fig. 2 Antal nedladdade lektionsmaterial under perioden 2011-2013</u>	13
<u>Fig.3 Det genomsnittliga antalet besökare per dag på Stockholmskällan</u>	15
<u>Fig. 4 Resultat stickprovsundersökning hösten 2012</u>	15
<u>Fig. 5-7 Översikt utgifter 2011-2013</u>	20

I. Sammanfattning: Stockholmskällan nu och i framtiden

Det här stycket (1) är en sammanfattande beskrivning av arbetet med Stockholmskällan under åren 2011-2013. Efterföljande stycken (2 – 7) är mer utförliga beskrivningar av arbetets olika delar. I sammanfattningen finns hänvisningar till de mer utförliga styckena.

Stockholmskällans syfte

Arbetet med Stockholmskällan regleras genom ett avtal mellan Utbildningsförvaltningen, Kulturförvaltningen och Stadsarkivet i Stockholms stad (se Avtalet [bilaga 1](#)). I Avtalstexten specificeras följande syfte och målgrupper:

”Stockholmskällans syfte är att göra Stockholms kulturarv tillgängligt i pedagogisk form på webben. Den primära målgruppen är elever och lärare från grundskolans årskurs sex till och med gymnasiet. Även yngre barn kan med fördel använda Stockholmskällan. Stockholmskällan riktar sig även till de Stockholmsintresserade medborgarna”

(Avtal för Stockholmskällan 2010-2013, [Bilaga 1](#))

Stockholms kulturarv tillgängligt på webben

På www.stockholmskallan.se finns i skrivande stund 28 888 databasposter (27 maj 2013). Här finns Stockholms kulturarv tillgängligt i form av arkivhandlingar och andra texter, fotografier, kartor, ritningar, filmer, låtar och andra ljudfiler, litteraturtips, bildkonst och föremål från åtta olika kulturarvsinstitutioner i Stockholm.

I september 2011 inrättade Riksarkivet på regeringens uppdrag ett nationellt samordningssekreteriat för digitalisering, Digisam. Under de senaste åren har antalet institutioner och resurser som tillgängliggör historiskt material på webben ökat markant. Stockholmskällan kan sägas ha fått välkommen ”konkurrens” inom området kulturhistoriska databaser.

Vad skiljer Stockholmskällan från andra historiska databaser?

Grundtanken med Stockholmskällans är att olika sorters material från flera bibliotek, arkiv och museer finns tillgängliga på samma ställe. De samverkande institutionerna tillgängliggör sitt material tillsammans i samma databas i fortlöpande dialog med varandra kring urval, tematik och form. Detta unika samarbete i kombination med tekniska möjligheter att t. ex. korslänka material gör att varje kulturinstitutionens material kan ingå i ett större sammanhang, utanför den egna institutionens samlingar. En bild, en text, en låt, en artikel och en film blir tillsammans något större än summan av dem var för sig (se t ex [Hässelby strandbad](#)).

Syftet med många andra digitaliseringsinsatser är att tillgängliggöra stora datamängder. När kulturarvsmaterial publiceras på Stockholmskällan är istället urval och kontext i fokus. Materialet i Stockholmskällan är utvalt och beskrivet i första hand utifrån den primära målgruppen. Materialet är också ofta försett med betydligt mer så kallade *metadata*; information om tid, plats, upphov och publicerande institution, än vad som vanligen är fallet i andra digitaliseringssammanhang.

Möjligheten att söka utifrån plats och en unik kartfunktion med möjlighet att jämföra samma kartvy mellan olika tider ger en mycket uppskattad rumslig dimension. För detta ändamål har även en applikation för smarta telefoner, *Historiska Stockholmsbilder*, utvecklats.

Fokusområden under perioden

Under avtalsperiodens första del låg stort fokus på vidareutveckling, test och felsökning av de tekniska förändringar som följde med e-tjänstprojektet. Utbildning av arbetsgruppen i samband med det nya inmatningsgränssnittet och implementering av nya arbets sätt ingick också som delar i e-tjänstprojektet

Under avtalsperiodens andra hälft har fokus för arbetet med Stockholmskällan till stor del bestått i att vidareutveckla innehåll och redaktionellt material i enlighet med skolans styrdokument och att knyta fler och närmare kontakter med verksamma lärare samt att marknadsföra Stockholmskällan.

Under avtalsperioden har Stockholmskällan, både innehållsmässigt och tekniskt uppnått en nivå som gör resursen till en verklig tillgång för målgruppen.

Fokus- och utvecklingsområden för kommande treårsperiod, 2014-2016

För att fortsätta vara en attraktiv och användarvänlig webbresurs ska Stockholmskällan vara en webb under fortlöpande utvärdering och utveckling, både vad gäller innehåll, teknik och tillgänglighet, i nära kontakt med sina användare. Redaktionen kommer därför att fortsätta och utöka sitt samarbete med lärare och elever genom nyhetsbrev, lärarkvällar, skolbesök och referensgrupper.

Ett annat pedagogiskt fokusområde under perioden 2014-2016 är att fortsätta utveckla Stockholmskällans innehåll för att i ännu högre grad kunna vara ett stöd för skolan i arbetet med det centrala innehållet i läroplanen ur ett värdegrundsperspektiv (se stycket [Pedagogisk verksamhet](#)). Stockholmskällan ska också precis som tidigare vara ett stöd för i undervisningen kring källkritik och historiebruk.

Att utöka användbarheten av Stockholmskällan till fler ämnen (idag framför allt historia och svenska) är också ett område som arbetet med Stockholmskällan kommer att fokuseras kring under kommande period. I första hand kommer arbetet att inriktas på samhällskunskapsämnet.

Den tekniska utvecklingen i omvärlden går snabbt och en webbplats som Stockholmskällan måste vara i ständig utveckling för att följa med. Det som ligger närmast i tiden är att anpassa Stockholmskällan bättre för olika mobila enheter, som surfplattor och smarta telefoner. Utvecklingen på det här området har gått i mycket hög fart. Andelen svenskar som använder mobilt internet har ökat från 22% år 2010 till 54% år 2012. I åldrarna 12 till 15 år var andelen 62% år 2012. Denna utveckling kommer att fortsätta. Även användandet av surfplattor ökar. År 2012 använde var femte svensk surfplatta. Att surfplattor i allt större utsträckning används i skolorna är ytterligare en anledning att anpassa Stockholmskällan för olika enheter. (källa: Svenskarna och internet 2012, Stiftelsen för internetinfrastruktur, <https://www.iis.se/docs/SOI2012.pdf>). Denna anpassning kommer dock inte att rymmas inom ordinarie budget.

Materialet som berör Stockholms förorter har varit ett angeläget fokusområde under innevarande avtalsperiod, men materialet har inte ökat i den utsträckning man skulle önska. Under kommande period kommer vi att sträva efter att hitta nya arbetsformer för att uppnå målsättningen att öka andelen förortsmaterial i Stockholmskällan.

Under 2012 påbörjades en förstudie, ett samarbete mellan KTH och DIGISAM, kring möjligheterna att tillgängliggöra originalkällor på nationell nivå. Stockholmskällans redaktion ingår som referens i arbetet. Eftersom detta projekt kan komma att påverka Stockholmskällan på sikt följer vi projektet på nära håll.

Besöksstatistik

Besökstrenden på Stockholmskällan har under hela avtalsperioden pekat uppåt. År 2012 hade Stockholmskällan totalt 524 494 besök, vilket motsvarar 1433 besök per dag. Under våren 2013 (1 jan - 30 april) hade www.stockholmskallan.se i snitt 1902 besök per dag.

Även användandet i den primära målgruppen ”elever och lärare från årskurs sex till och med gymnasiet” har ökat och utvecklats under perioden. Se vidare i avsnitt [3. Besöksstatistik](#).

Organisation

Arbetet med Stockholmskällan bedrivs inom ramen för en arbetsgrupp med representanter för de samverkande institutionerna och samordnas av två personer (1,5 tjänst), anställda på Medioteket, Utbildningsförvaltningen, under ledning av en styrgrupp. Se vidare under [11. Bemanning och arbetssätt](#).

2. En mer användarvänlig och attraktiv webbresurs

Innehållsmässigt, tekniskt och pedagogiskt utvecklingsarbete under perioden 2011-2013

Innehållsmässig utveckling

Tack vare de stora förändringar som gjordes vid bytet av teknisk plattform 2011 och det fortsatta utvecklingsarbetet beträffande både teknik och innehåll som fortsatte även under 2012 uppfattas Stockholmskällan idag som en användbar och attraktiv webbresurs av de flesta lärare som fyllt i enkäter och varit i kontakt med Stockholmskällans redaktion. Målet för kommande avtalsperiod bör vara att vidareutveckla både teknik och innehåll för att hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen och göra Stockholmskällan till en användbar och angelägen resurs för ännu fler.

Vid tiden för den förra rapporten, inför avtalet 2011-2013 fanns det ca 20 600 poster i databasen. Idag finns det strax under 29 000. Grundtanken med Stockholmskällan är att låta olika typer av kulturarvsmaterial (text, bild, ljud, kartor mm) berika varandra för att ge en större bild av en händelse eller en utveckling. Ett viktigt urvalskriterium är därför att materialet ska kunna belysa olika teman.

Tack vare flera funktioner i den nya webblösningen från 2011 och ett fortsatt tekniskt utvecklingsarbete finns nu ännu större möjligheter att knyta ihop databasens material. Mycket av den metadata som förekommer i posterna genererar nu automatiska länkar till relaterat material. Ett exempel på hur detta kan se ut är [Amanda Lundkvist brev från 1867](#) (finns även som [bilaga 2](#))

Det bedrivs ett fortlöpande arbete med länka samman nytt och befintligt material som beskriver samma händelse, person eller företeelse. På så sätt skapas en sorts mini-teman av sammanlänkade poster (se till exempel [Hässelby strandbad](#)).

Att förbättra och fylla på metadata i såväl gamla som nya poster är ytterligare ett sätt att ständigt utöka Stockholmskällans potential. Rent konkret handlar det om att ge mer information om vad till exempel ett fotografi föreställer, att skriva rent handskrivna arkivalier så att det blir begripligt för en tonåring och användbart i skolan. Stora mängder metadata och dess höga kvalitet är en av de saker som skiljer Stockholmskällan från andra publika kulturarvsdatabaser.

Något annat som är utmärkande för Stockholmskällan är att en stor del av posterna är koordinatsatta. Besökare kan, via den uppskattade kartfunktionen, se var i staden brevet skrevs, brottet begicks eller spårvagnen krockade. Att kontinuerligt koordinatsätta befintligt material, är ett annat fortlöpande arbete som höjer posternas kvalitet.

Eftersom det idag finns en betydande mängd material att arbeta med i databasen har diskussioner förts i arbetsgrupp och styrgrupp kring avvägningen mellan kvantitet och kvalitet (i betydelsen mycket metadata, renskrivning etc.). I många fall har det bedömts som mer angeläget att öka materialets användbarhet genom att lägga ner mer arbete på varje enskild databaspost än att öka databasens storlek (räknat i antal poster).

Under perioden 2011-2013 har det också lagts ner en hel del arbete på att utöka antalet text-poster för att tillfredsställa skolans behov av kvalitativa originalkällor inom olika ämnesområden och av olika typer. Ett arbete som är betydligt mer tidskrävande än till exempel massöverföring av fotografier.

Mer film och ljud i Stockholmskällan

Under avtalsperioden har Stockholms musikskatt blivit tillgänglig på Stockholmskällan i form av 150 Stockholmslåtar. Musiken finns i Kungliga bibliotekets audiovisuella samling och låtarna och den tid de tillkom i finns också beskrivna i temat [Stockholmslåtar](#).

Genom samarbetet med Kungliga biblioteket har fler historiska filmer tillgängliggjorts på Stockholmskällan. Våren 2013 har ett avtal tecknats mellan Kungliga biblioteket och SVT som möjliggör publicering på Stockholmskällan av den rika skatt av journalfilmer som finns i KB:s samlingar. Till exempel [den första filmen](#) som spelades in i Sverige.

Temat och lektionsförslag

Utifrån materialet i databasen gör Stockholmskällans redaktion [teman](#) och [lektionsförslag](#) som ytterligare knyter ihop materialet från databasen, sätter det i sitt sammanhang och ger förslag på hur man kan arbeta med originalkällorna i skolan.

Både teman och lektionsförslag utarbetas utifrån skolans läroplaner, ämnesplaner och kursplaner. Se till exempel temat [Demokratisering](#), som producerades under 2012. Under 2013 påbörjades arbetet med att bygga upp temat *Välfärdsstaden*. Mer om lektionsförslag i avsnitt [4. Pedagogisk verksamhet](#)

Teman tas också fram utifrån aktuella händelser och samarbeten, till exempel [OS i Stockholm 1912](#) och [August Strindberg 2012](#) eller utifrån specifika material som särskilt förtjänar att lyftas fram, till exempel [Stockholmslåtar](#). Under 2013 kommer kommunjubileets webb, 150.stockholm.se, att omarbetas för att fortsättningsvis ingå som en del i Stockholmskällan.

Samarbetspartners och andra samarbeten

Stockholmskällan är en attraktiv plattform för att presentera kulturhistoriskt material även för institutioner utanför Stockholms stad. De nya kontaktytor, som det regelbundna samarbetet kring Stockholmskällan erbjuder, skapar mervärde för alla inblandade parter. Under den innevarande treårsperioden har även Riksarkivet i Stockholm anslutit sig som fast samarbetspartner. I samarbetet kring Stockholmskällan ingår för närvarande:

- Utbildningsförvaltningen
- Stockholms stadsarkiv
- Stockholms stadsbibliotek
- Stockholms stadsmuseum med Medeltidsmuseet och Stockholmsforskningen
- Spårvägmuseet
- Kungliga biblioteket
- Riksarkivet
- Föreningen Stockholms företagsminnen

I samband med teman och projekt har Stockholmskällans även utbyten och mindre samarbeten med andra. Under 2012 gjordes ett tema kring Slakthusområdets jubileum i samarbete med den externa byrå som arbetade med detta jubileum.

Teknisk utveckling

Våren 2009 fick Stockholmskällan medel anslagna från e-tjänstprogrammet för att utveckla webbplatsens tekniska plattform i syfte att förbättra användarvänligheten och inmatningseffektiviteten. En projektledare anställdes i maj 2009.

Stockholmskällan gick över i drift på sin nya plattform, med sitt nya utseende i juni 2011. Under hösten 2011 och in på 2012 fortsatte arbetet med korrigeringar och förbättringar av tekniska detaljer, bland annat gällande faktorer som inte kunde förutses förrän webben var i ordinarie drift. Arbeta i anknytning till e-tjänstprojektet, i nära samarbete med projektledaren, tog mycket av samordnarnas tid i anspråk under avtalsperiodens första del. I samband med ett tillägg av sökmotorindexerare under hösten 2012, som ger snabbare och mer relevanta sökresultat, kan Stockholmskällan sägas ha nått full funktionalitet inom ramen för de tekniska krav som ställdes för e-tjänstprojektet.

Arbetet med en webbplats kan dock aldrig betraktas som avslutat. Support och utveckling i takt med omvärlden och i enlighet med besökarnas behov och önskemål är en självklar del även av det löpande arbetet.

Nedan följer några exempel på viktiga förändringar och förbättringar som skett genom e-tjänstprojektet och den efterföljande tekniska utvecklingen:

- Modernare utseende och mer lättnavigerad webbsida
- Enklare inmatning för arbetsgruppen på de olika institutionerna vilket ger mer tid för att arbeta med urval och metadata.
- Enklare massöverföring av bilder från Stadsmuseet och Spåvägsmuseet
- Unik möjlighet för besökarna att navigera på historiska kartor. Med den mycket uppskattade funktionen *Jämför karta* kan besökaren jämföra kartor från olika tider i två fönster bredvid varandra. Förflyttningar och zoomningar i den ena kartan följs av den andra. Den nya kartklienten har dessutom betydligt fler historiska kartor.
- Möjlighet att samla in användargenererat material i form av kommentarer, enkäter, etnologiska insamlingar (använt inom Stadsmuseets och Stadsbibliotekets Hemmet-projekt under 2011-2012) samt möjlighet att samla in och spara twitterflöden. Detta ger i sin tur goda möjligheter för pedagogiska jämförelser mellan historiskt material och nutida.
- Bättre möjligheter att koppla ihop material som har anknytning till varandra.
- En mobilapplikation för iPhone och Android "Historiska Stockholmsbilder"

E-tjänstprojektet redovisas i en separat rapport.

Pedagogisk verksamhet – Stockholmskällan i skolan

Skolan har enligt läroplanen både ett kunskapsuppdrag och ett demokratiuppdrag. En stor utmaning i skolan idag är att inom varje ämne dels arbeta med det specificerade centrala innehållet och samtidigt fördjupa sig i värdegrundsfrågor. Allra bäst är det förstås om dessa två delar kan kombineras så långt som möjligt så att det centrala innehållet blir belyst ur ett värdegrundsperspektiv (källa: Ylva Wibeus, universitetslektor i ämnesdidaktik, Stockholms universitet).

Att arbeta med Stockholmskällan i skolan ger goda möjligheter till ett sådant arbetssätt, dels för att innehåll, teman och lektionsförslag väljs ut och utarbetas utifrån skolans kursplaner och dels för att mycket av materialet belyser de historiska skeendena ur ett individperspektiv, vilket ger dimensioner utöver lärobokstexterna och ökar möjligheterna till reflektion kring etiska dilemman och värdegrundsfrågor.

Under avtalsperioden har Stockholmskällans redaktion arbetat med att utöka och förstärka möjligheterna till ett sådant arbetssätt i Stockholmskällan.

Övergripande teman från läroplanen

Arbetet med urvalet av material som de Stockholmskällans institutioner lägger in i databasen sker till stor del inom ramen för olika övergripande teman från skolans läroplan. Till exempel lades material med anknytning till [demokratiseringsprocessen](#) in i databasen under 2012 och därefter påbörjades arbetet med att lägga in material som anknyter till [välfärdssamhällets framväxt](#).

Användarundersökningar

I april 2012 gjordes en användarundersökning för Stockholmskällans räkning, bland lärare i Stockholms stad som undervisar i svenska och SO/historia. Svarsfrekvensen var förhållandevis låg men resultaten visade att Stockholmskällan var en mycket uppskattad resurs bland dem som använde den. Till exempel svarade 71% att de absolut upplever att Stockholmskällan kan vara en resurs i ämnesundervisningen (av 42 svar). Enligt konsulten är lärare en erkänt svår grupp att undersöka. En bortfallsanalys visade att bara en av tio som inte svarat på enkäten överhuvudtaget kom ihåg att de hade fått den (trots flera påminnelser).

Vår och konsultens tolkning av svarsfrekvens och resultat är att Stockholmskällan är en bra produkt som möter målgruppens behov på ett bra sätt. Stockholmskällan fick rådet att fokusera på att sprida kännedom och kunskap bland lärare om Stockholmskällan som resurs och att marknadsföra webbplatsen mer.

Några citat från användarundersökningen 2012:

- ”Lätt att hitta, stort urval, bilder och texter som hör ihop, spännande källmaterial för elever i åk 6-9.”
- ”Kartorna är väl nya?! Mycket intressant. (...) de autentiska personliga livsöden man kan få stifta bekantskap med är super!!!”
- ”Den är viktig i vårt arbete med primärkällor!!!”

(Se Bilaga)

I enlighet med rekommendationerna efter användarundersökningen har Stockholmskällans samordnare under det senaste året haft fokus på att bredda och fördjupa kontakterna med lärare och på att öka kännedomen och kunskapen om Stockholmskällan som en pedagogisk resurs för klassrummet.

Stockholmskällans verksamhet utvärderas också kontinuerligt med egna enkäter som lärare och elever ombeds fylla i efter lärarkvällar och klassrumsbesök.

En fördjupat och breddad lärarkontakt

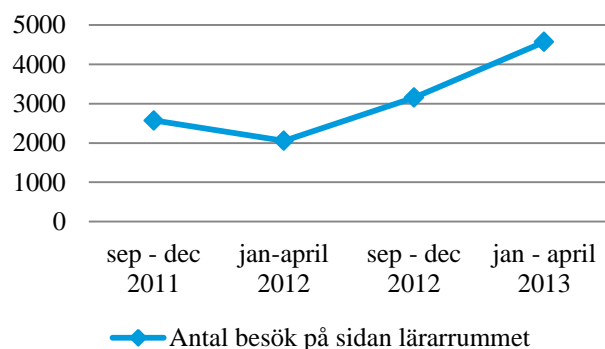
Stockholmskällans redaktion har under perioden bjudit in lärare till mycket uppskattade fortbildningskvällar på olika teman med gästföreläsare, startat ett nyhetsbrev för lärare och en blogg hos [Pedagog Stockholm](#). Ett par av lärarkvällarna under perioden har anordnats i samarbete med Historielärares förening och Svensklärares förening.

Att inrikta arbetet mot lärarna i högre utsträckning är ett effektivt sätt att använda de tillgängliga resurserna för att arbeta för Stockholmskällans syfte och har varit en prioriterad del av verksamheten under perioden. Genom en enda lärare, som använder Stockholmskällan i sin undervisning, kan Stockholmskällan nå hundratals elever. Att arbeta mer aktivt mot lärarna ersätter inte kontakten mellan Stockholmskällans redaktion och eleverna, som fortfarande är en viktig del i verksamheten.

Stockholmskällans redaktion går också in i längre samarbeten med skolor och lärare. Under avtalsperioden har redaktionen samarbetat med lärare på Globala gymnasiet under framtagandet av demokratiseringstemat. På Globala gymnasiet finns en forskargrupp bland lärarna som forskar kring hur man kan arbeta med originalkällor i gymnasieskolan. Stockholmskällans redaktion har fortsatt kontinuerligt kontakt och utbyte med denna forskargrupp.

Statistiken tyder på att användandet av Stockholmskällan som resurs i undervisningen har ökat. Sidan "[Lärarrummet](#)" har flyttat upp från 29 plats till 11 plats bland de mest besökta sidorna på Stockholmskällan och nedladdningen av lektionsmaterial från Stockholmskällans Lektionsbank har nästan tredubblats under det senaste året (se fig 3 & fig 4)

Fig. 1 Antal besök på sidan Lärarrummet under perioden 2011-2013

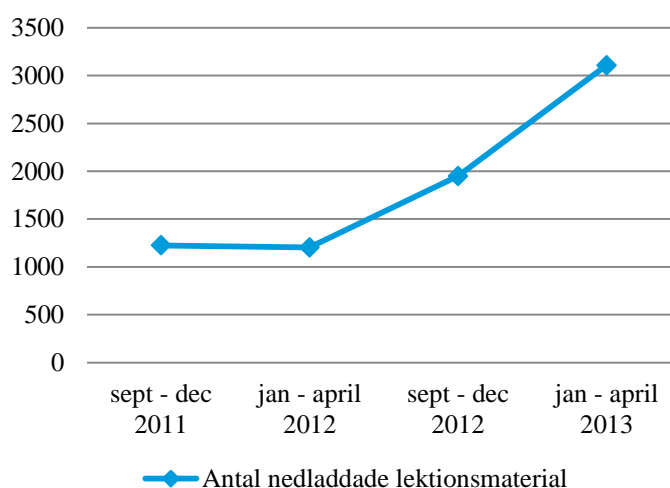

Lektionsbanken

Bland de lärare som Stockholmskällans samordnare möter finns en stor efterfrågan på konkreta förslag på hur man kan arbeta med materialet i klassrummet. I och med de nya läroplanerna från 2011 ställs också högre krav på att undervisningen, och därmed Stockholmskällans material, svarar mot det centrala innehållet i ämnes- och kursplaner.

Under perioden september 2011- april 2013 laddades totalt 8396 lektionsmaterial ner från Stockholmskällans lektionsbank. Det är rimligt att anta att många av dessa nedladdade material skrivs ut, flerfaldigas och delas ut i klassuppsättning. Under perioden har det skett en markant ökning av antalet nedladdade lektionsmaterial.

Fig. 2 Antal nedladdade lektionsmaterial under perioden 2011-2013
(för att underlätta jämförelsen har månaderna maj-aug utelämnats)

För att svara mot efterfrågan har en hel del nya [lektionsförslag](#) producerats under perioden. Då föregående rapport skrevs fanns 36 färdiga lektionsförslag. I maj 2013 finns 60 lektionsförslag. Inför varje lärarfortbildning tas nya lektionsförslag fram med anknytning till det aktuella temat. Alla lektionsmaterial som tas fram tar sin utgångspunkt i det centrala innehållet i skolans kursplaner.

Nyhetsbrev för lärare

Sedan juni 2012 skickas ett nyhetsbrev för lärare ut kontinuerligt. Nyhetsbrevet för april 2013 skickades ut till cirka 130 lärare och kommuniceras också via Stockholmskällans blogg på Pedagog Stockholm. Nya prenumeranter tillkommer hela tiden. Se exempel på nyhetsbrev i [bilaga 4](#)

Lärarkvällar

Under perioden har Stockholmskällans redaktion anordnat fem lärarfortbildningar, varav en i samarbete med Historielärarnas förening och en i samarbete med Svensklärarnas förening. Se exempel på inbjudan i [bilaga 5](#).

Utvärderingar och samtal med lärarna under kvällarna har visat att fortbildningskvällarna är mycket uppskattade: 100 % av de som svarat på enkäterna har tyckt att kvällarna som helhet varit *bra*, (vilket var högsta möjliga betyg).

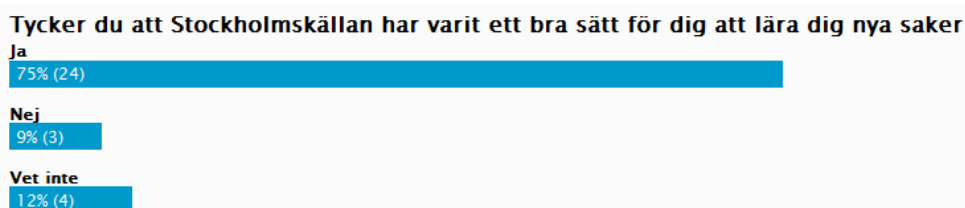
Lärofortbildningarna fyller också en funktion som nätverksträffar och kontaktyta för lärare som arbetar med Stockholmskällan. Lärarna får i det sammanhanget tillfälle att utbyta erfarenheter av sitt arbete med både Stockholmskällan och sitt övriga arbete inom sina ämnesområden. Lärarkvällarna kan på så sätt fungera som en plattform för en form av kollegialt lärande. Det kollegiala lärandet har pekats ut av skolforskaren John Hattie som en av de viktigaste framgångsfaktorerna för undervisning (källa: Skolverkets nyhetsbrev nr 2 2012).

Hur jobbar skolor med Stockholmskällan? Några exempel

På Vinstagårdsskolan i Vällingby arbetade högstadieläro hösten 2012 med att jämföra historiska Stockholmbilder hämtade från Stockholmskällan med deras egna nytagna fotografier från samma platser. Utifrån bilderna har eleverna fört ett resonemang om samhällsutvecklingen. Madeleine Ellvin, lärare, skriver: ”Fotona med jämförelser mellan då och nu blev väldigt lyckade. Fascinerande att gå runt och titta på de olika platserna som eleverna fotograferat och jämfört.” Arbetet inleddes med introduktion till Stockholmskällan för alla elever och även elevernas sökande i databasen handledes delvis av Stockholmskällans samordnare.

På S:t Eriks katolska skola i Enskede har eleverna guidat i Gamla stan utifrån källor de hittat i Stockholmskällan. ”Det hela blev väldigt bra” skriver läraren Annika Rosenis, som gärna gör fler projekt med Stockholmskällan. Även Matteusskolan har arbetat med att guida i Gamla stan, vilket [Pedagog Stockholm rapporterat om](#). Också dessa moment inleddes med en introduktion till Stockholmskällan och inspirationslektion kring muntlig framställning.

På Södra Latins gymnasium arbetade en klass med att analysera källor som på ett eller annat sätt belyser en politisk aktion. Efteråt fick eleverna fylla i en webbenkät om arbetet, med bland annat följande resultat:

Några citat från elever som arbetat med Stockholmskällan:

”Det var intressant att få läsa om historien ut ett annat perspektiv än man brukar. Från personer som faktiskt har upplevt den.”

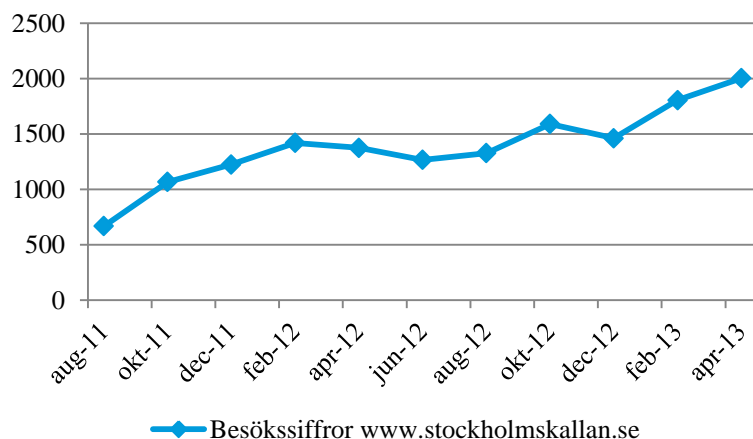
”Mycket information fanns det att hitta och fördjupad historia fanns i diverse ämnen. Kul med helt autentiska rättegångar etc. Det som är det bästa är att det finns mycket kvinnohistoria att jobba med vilket inte existerar lika omfattande på andra källor.”

”väldigt interaktivt, lätt att hitta information”

3. Besöksstatistik

I samband med bytet av teknisk plattform byttes också statistikverktyget för Stockholmskällan ut. De två verktygen mäter inte på samma sätt och siffrorna kan bara med viss försiktighet jämföras med statistiken från före juli 2011. Stockholmskällans statistik mäts idag med Webtrends verktyg, som används för Stockholms stads övriga webbar.

Fig. 3 Det genomsnittliga antalet besökare per dag på Stockholmskällan under perioden aug 2011- april 2013.

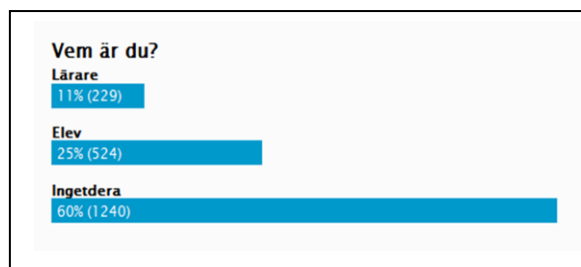

Den primära målgruppen – skolan

De regelrätta besöksiffrorna berättar inte för oss hur mycket Stockholmskällan används i skolan men det finns andra parametrar som tyder på att användandet i skolan ökar. Till exempel har antalet besök på sidan Lärarrummet ökat med 75 % under perioden och antalet lektionsförslag som laddas ner från Stockholmskällans lektionsbank nästan tredubblats (se vidare i avsnittet [Pedagogisk verksamhet](#)).

För att få en fingervisning om hur stor andel av besökarna som är lärare och elever har stickprovsundersökningar gjorts, senast under hösten 2012 (på grund av ett tekniskt problem som är under utredning kan stickprov för närvarande inte genomföras). Stickproven visade att mellan 30% och 40 % av besökarna var elever och lärare

Fig. 4 Resultat stickprovsundersökning hösten 2012
En frågeruta som dyker upp för besökare på www.stockholmskallan.se där de kan välja mellan nedanstående alternativ.

Andra målgrupper

Stockholmskällan används och uppskattas också av en Stockholmsintresserad allmänhet. Till dessa riktar sig, förutom själva webben, i stor utsträckning de artiklar som Stockholmskällans redaktion skriver i lokaltidningarna samt de arrangemang på bland annat biblioteken som Stockholmskällan är medarrangör för eller deltar i. Ytterligare en grupp som säger sig ha stor nytta av Stockholmskällan är personer som använder resursen i sin yrkesverksamhet. I denna grupp finns bland andra journalister och arkitekter samt verksamma inom kulturarvsinstitutioner i Stockholm och i övriga landet.

En stor skillnad efter bytet av teknisk plattform är att Stockholmskällans material idag visas på ett betydligt bättre sätt i sökmotorn Google. Ungefär 50% av trafiken till Stockholmskällan kommer via google-sökningar, bland dessa återfinns förstås den primära målgruppen, men också ett stort antal andra besökare som hittar den information de söker på Stockholmskällan.

4. Marknadsföring

Stockholmskällan har under avtalsperioden marknadsförts på en rad olika sätt. I första hand via kanaler som kan användas till ingen eller en mindre kostnad. En stor del av marknadsföringen sker via sociala medier samt genom nätverk, samarbeten och presentationer i olika sammanhang

Facebook och Twitter.

Under avtalsperioden har Stockholmskällan byggt upp en Facebooksida som blivit en viktig kanal för att sprida kännedom om Stockholmskällans innehåll. I maj 2013 har sidan 3721 följare, vilket kan jämföras t.ex. med Stockholms Stadsmuseums 2485, Stockholms Stadsbibliotekets 2787. Stockholmskällans redaktion lägger nästan dagligen ut "Facebook-puffar" med länkar till material i databasen. Under perioden kom i snitt cirka 3,7 % av besökarna på www.stockholmskallan.se via Facebook. Facebook placerar sig därmed på andra plats av externa *referring sites* efter google som stod för drygt 30 % av trafiken). Facebook-sidan används också för att marknadsföra Stockholmskällans arrangemang och för att marknadsföra samarbetspartners och deras evenemang.

Sedan hösten 2012 arbetar Stockholmskällans redaktion också mer aktivt med Twitter. I maj 2013 har Stockholmskällans Twitter-sida 1000 följare.

En av de stora fördelarna med de sociala medierna är att de ger möjlighet till direktkontakt, återkoppling och dialog med användarna.

Exempel från Facebook, december 2012

Marknadsföring gentemot skolan

- Nyhetsbrev för lärare
- Lärarfortbildningar med externa föreläsare kring olika teman
- Utbildningsförvaltningens informationskanaler; Skolwebben, Fronter, Mediatekets nyhetsbrev, Mediatekets kurskatalog, Mediatekets webb, Pedagog Stockholm, Kulan
- Presentationer för lärarstudenter på studiebesök på Mediateket,
- Återkommande visningar på temakvällar för lärare på Stadsbiblioteket, Stadsmuseet och Stadsarkivet, 2-4 gånger per termin.
- Presentationer av Stockholmskällan för lärare på olika konferenser och seminarier som Historiedagarna, Skola+Museum=Sant, 2011, 2012 och 2013 (ett årligt

evenemang med ca 500 inbjudna lärare anordnat av Stockholms museer), Digitala Akademien 2011, 9th Intel Education Summit 2012, SETT 2012 och 2013.

Samarbeten och presentationer vid övriga konferenser och arrangemang

- Kommunfullmäktiges 150-årsjubileum. Mycket utbyte mellan Stockholmskällan och 150.stockholm.se, dels via webben, dels vid arrangemang t ex. tisdagssamtal på Ragnars skafferi.
- NCK:s vårkonferens, för verksamma inom kulturarvspedagogik (Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik)
- Temakvällar på stadsdelsbiblioteken, 1-2 ggr per år
- Arrangemang för allmänheten på Stadsbiblioteket, medarrangör (Stockholmslåtar 2011, Byggbråk vi minns 2013) samt deltagande i Stadsbibliotekets arrangemang.
- Medverkan på Stockholms Kulturfestival 2011 tillsammans med Stadsbiblioteket och Stadsmuseet.

Övrigt

- Arbetsgruppen/redaktionen skriver kontinuerligt (varannan vecka) artiklar i innerstadstidningarna utgivna av DirektPress. Sammanlagt ett 50-tal artiklar från 2011 – mars 2013
- Radioinslag om Stockholmskällan i P4 Radio Stockholm under 2011
- Samarbete med Svenska Dagbladets stockholmssatsning Mitt Stockholm.
- Ny folder (se bilaga). Finns på institutionerna, Utbildningsförvaltningen, delas ut vid mässor och arrangemang och skickas ut till skolor.
- Annonsering i tidningarna Populär Historia, Allt om Historia, Allt om Vetenskap – historia, Metro och på webbplatsen SO-rummet.

5. Ekonomi

Stockholmskällan har under 2011-2013 haft en årlig budget på 1 500 000 kronor och finansierats enligt nedan:

Utbildningsförvaltningen	900 000 kronor
Kulturförvaltningen	450 000 kronor
Stockholms stadsarkiv	150 000 kronor
Summa	1500 000 kronor
Externa	40 000 kronor (2011 30 000)

De externa parterna Spårvägmuseet, Stockholms Företagsminnen, Kungliga Biblioteket och Riksarkivet betalar en mindre avgift, 10 000 kronor per år.

Under avtalsperioden har Stockholmskällan även fått ett särskilt anslag på 625 000 för utveckling av kartklienten och anpassning till Stockholms stads nya kartsystem. Under 2011

De största utgiftsposterna är löner, inkl sociala avgifter och oh-kostnader samt kostnader för teknik.

	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013 (jan-apr)</u>
Lön och sociala avgifter	719 783 kr	769 889 kr	275 927 kr
Teknik	307 238 kr	588 699 kr	142 778 kr
Marknadsföring	67 955 kr	72 118 kr	39 913 kr
Internt	22 448 kr	3 206 kr	1 100 kr
Innehåll	17 082 kr	5 950 kr	---
Användarundersökning 2012	---	94 000 kr	---
<u>Oh-kostnader</u>	<u>255 000</u>	<u>272 000 kr</u>	<u>113 500 kr</u>
	1 389 506 kr	1 805 862 kr	573 218 kr

Oh-kostnader innefattar lokalkostnader, it-utrustning, administration, kontorsutrustning och kompetensutveckling, som beräknas enligt schablon för samordnarnas anställning vid Utbildningsförvaltningens avdelning för uppdrag kring lärande och elevhälsa.

Kostnaderna för teknik innefattar kostnader för vidareutveckling av webbplatsens funktionalitet, för supportavtal med teknisk konsult samt server- och licenskostnader.

Rubriken ”Internt” står för till exempel fortbildning för arbetsgruppen och visionsdagen 2011. Kostnader för ”innehåll” är speciallösningar när vi betalat för till exempel digitalisering av material till Stockholmskällan från institutioner utanför Stockholmskällan och filmning av fotografering för databasens räkning. Rubriken ”Marknadsföring” innefattar lärarkvällar och andra evenemang samt annonser, grafisk form och tryckkostnader.

Fördelning av utgifter för Stockholmskällan, i procent

Fig. 5 Översikt utgifter 2011:

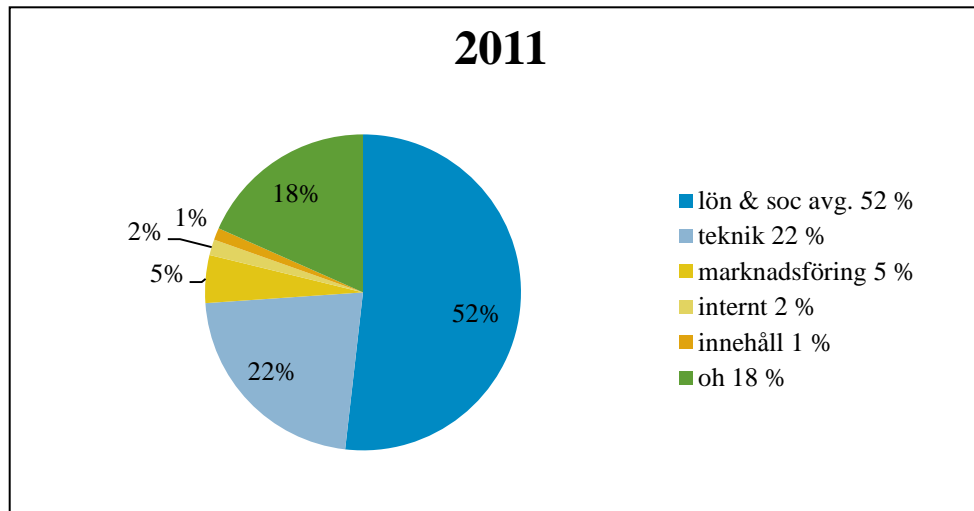

Fig. 6 Översikt utgifter 2012:

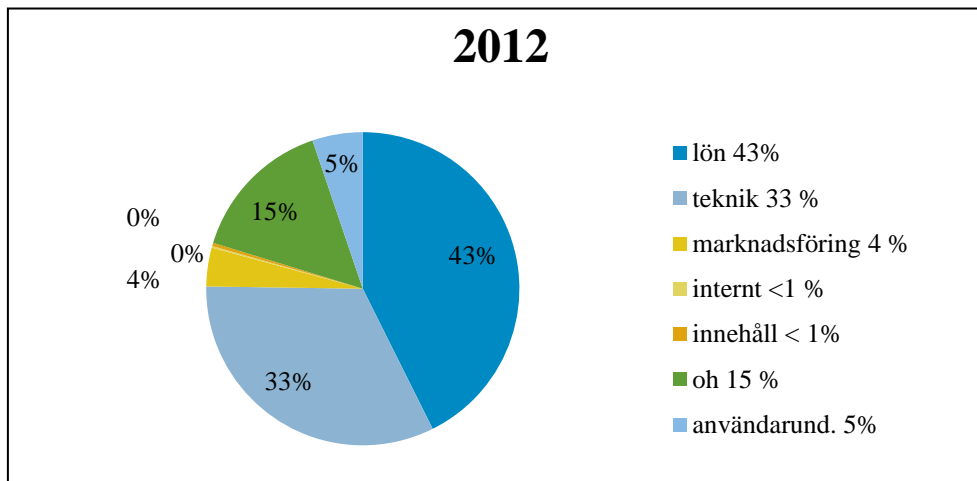
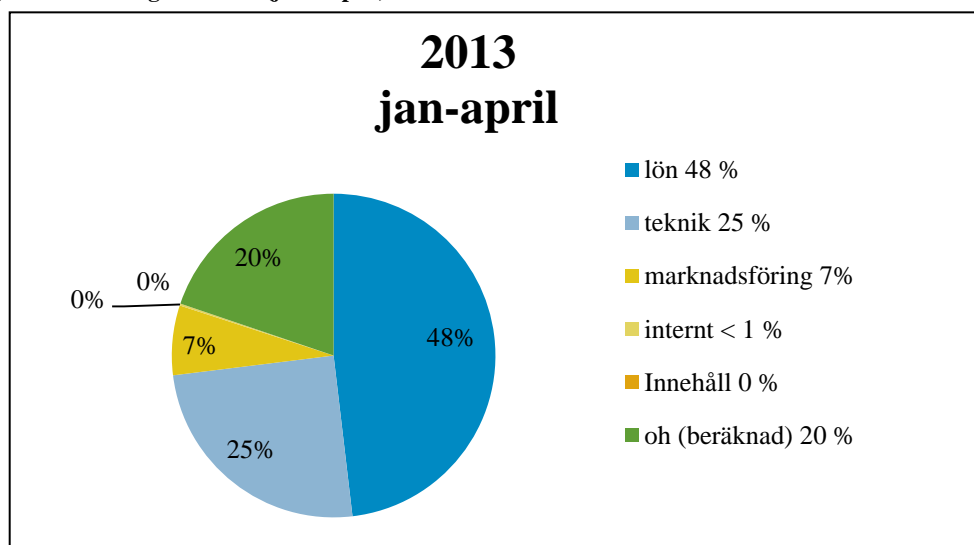

Fig. 7 Översikt utgifter 2013 (jan – april)

6. Bemanning och arbetsätt

Samordnare

Arbetet med Stockholmskällan samordnas av två personer (1,5 tjänster) anställda på Mediateket, Utbildningsförvaltningen. I samordnarnas arbetsuppgifter ingår att planera och leda arbetet med Stockholmskällans innehåll, tematisera materialet från databasen, ta fram pedagogiska material, marknadsföra resursen, planera och genomföra teknisk utveckling av resursen i samarbete med teknisk konsult samt utveckla och underhålla Stockholmskällans kontaktnät med skolor och lärare.

Under avtalsperioden har samordnartjänsterna bemannats av:

Ulrika Falk (jan - maj 2011)

Kjetil Mannerheim (jan 2011 - maj 2013)

Frida Starck Lindfors (juni 2011 -)

Samuel Branting (juni 2013 -)

Arbetsgruppen

Stockholmskällans arbetsgrupp består av representanter för de samverkande institutionerna. Det är en viktig resurs i arbetet som ligger utanför Stockholmskällans budget. Stockholms stadsmuseum, stadsarkiv och stadsbibliotek har enligt avtalet 2011-2013 bidragit med arbetsinsatser för Stockholmskällan motsvarande minst en heltidstjänst. Samtliga institutioner har enligt avtalet ansvar för att lägga in poster och anpassa dem efter Stockholmskällans standard.

Arbetsgruppen producerar framför allt nytt material till Stockholmskällans databas, så kallade *databasposter*. Personal från de samverkande institutionerna arrangerar och deltar också i evenemang som anordnas i samarbete med Stockholmskällan. En annan viktig pusselbit i arbetsgruppens bidrag till samarbetet kring Stockholmskällan är att marknadsföra resursen för sina besökare och visa och instruera skolelever och andra besökare i hur man använder Stockholmskällan.

Samordnare och arbetsgrupp arbetar gemensamt fram förslag på teman som de med styrgruppens godkännande arbetar vidare med, som *OS 1912*, *Strindberg*, etc. Efter de nya läroplanernas införande 2011 har ett arbete inletts med övergripande teman med utgångspunkt i skolans läroplan, till exempel temat *Demokratisering*.

Ny samarbetspartner

Under avtalsperioden har Riksarkivet anslutit som en samarbetspartner i Stockholmskällan.

Föredrag och workshops för arbetsgruppen

Under perioden 2011-2013 har fem workshops/utbildningar hållits med Stockholmskällans arbetsgrupp, styrgrupp och andra inbjudna från samarbetsinstitutionerna:

- Två halvdagar med utbildning i det nya inmatningsgränssnittet 2011
- En visionsdag (heldag) kring arbetet med Stockholmskällan 2011
- En workshop med inledande föredrag kring den nya läroplanen 2012
- En inspirationsdag med inledande föredrag för tema om välfärd 2013

Stockholmskällans uppdragsgivare under perioden 2011-2013

Samarbetsavtalet för perioden 2011-2013 tecknades av förvaltningsdirektörerna för samverkande förvaltningar:

- Lennart Ploom, Stockholms stadsarkiv
- Thomas Persson, Utbildningsförvaltningen
- Berit Svedberg, Kulturförvaltningen

Stockholmskällans styrgrupp under perioden 2011-2013

Styrgruppen har under avtalsperioden bestått av två representanter för Utbildningsförvaltningen samt en representant vardera för Stockholms stadsarkiv, Stockholms stadsbibliotek och Stockholms stadsmuseum. Under perioden har följande personer ingått i styrgruppen:

- Katarina Arkehag, Utbildningsförvaltningen
- Ann-Charlotte Backlund, Stockholms stadsmuseum
- Petra Dahlqvist, Stockholms stadsbibliotek
- Ulrika Falk, Mediateket, Utbildningsförvaltningen
- Hans Fernström, Utbildningsförvaltningen
- Ann-Sofi Forsmark, Stockholms stadsarkiv
- Johanna Hansson, Stockholms stadsbibliotek
- Gunilla Larsson (ordförande) Utbildningsförvaltningen
- Peeter Mark, Stockholms stadsarkiv
- Lennart Ploom, Stockholms stadsarkiv

Stockholmskällans arbetsgrupp under perioden 2011-2013

Stockholms stadsarkiv, Stockholms stadsbibliotek och Stockholms stadsmuseum bidrar till arbetet med Stockholmskällan med motsvarande mins en heltidstjänst vardera. Arbetsfördelningen sker inom varje institution. Övriga samarbetspartners bidrar till Stockholmskällans arbete med så mycket tid de för närvarande edömer är lämpligt och möjligt. Under perioden 2011-2013 har följande personer arbetat med Stockholmskällan på respektive instiution:

- **Stockholms stadsarkiv:**
Lena Wiorek, Pia Höijer Googman, Karin Gustafsson, Jarmo Sundman, Johan Nordinge, Jonas Hammervald, Anna-Maria Tiberg Knutas.
- **Stockholms stadsbibliotek:**
Cecilia Åkerdahl, Lena Karlsson, Anneli Nilsson, Eva Flygare
- **Stockholms stadsmuseum med Medeltidsmuseet och Stockholmsforskningen:** Sören Lindström, Ingrid Åkerlind, Maria von Scheele, Annika Jägerholm, Katinka Bergvall, Anna Seidevall Byström, Lin Annerbäck, Anna Bäfverfeldt, Ebba Bursell (praktikant)
- **Kungliga biblioteket:**
Åke Nyke (audiovisuella avdelningen)
Carina Ferlatti (avdelningen för småtryck)
- **Spårvägmuseet:**
Carl Axel Petersson, Camilla Palmberg Rödin

- **Riksarkivet:**
Karin Borgkvist-Ljung
- **Föreningen Stockholms Företagsminnen:**
Gustav Svensson, Margarita Feldman

I samband med specifika projekt och utställningar har även andra medarbetare på de olika institutionerna bidragit till arbetet med Stockholmskällan.

7. Stockholmskällan som modell för att tillgängliggöra kulturarvsmaterial digitalt för lärande och undervisning

Under år 2012 påbörjades ett arbete i ett nationellt projekt för att tillgängliggöra Sveriges kulturarv, i första hand utifrån de statliga institutionernas samlingar i samarbete med Kungliga tekniska högskolan. Stockholmskällans samordnare inbjöds inledningsvis att delta i ett idéseminarium för projektet och ingår nu som referens i projektet eftersom Stockholmskällan fram tills nu är den enda resursen i sitt slag. Stockholmskällans samordnare har också satt den forskargrupp på KTH som undersöker användargruppers behov och önskemål i kontakt med lärare och elever som har använt Stockholmskällan. Resultaten av dessa undersökningar kommer naturligtvis även Stockholmskällan att få ta del av.

Under 2012 kontaktades Stockholmskällans samordare av en representant för Malmö stadsarkiv. I Malmö pågår nu ett arbete med att lägga upp en plan för en ”Malmökälla”. Ett förslag är på remiss under sommaren 2013 med en beräknad start 2015. Under våren 2013 kontaktades Stockholmskällan även av en person som arbetar med pedagogisk utveckling inom Göteborgs utbildningsförvaltning, då man även där har planer på att tillgängliggöra kulturarvsmaterial för lärande enligt Stockholmskällans modell. Stockholmskällans samordare och medarbetare från Stadsarkivet har träffat de personer som arbetar med planerna och svarat på frågor och delat med sig av erfarenheter och lämpligt material, samt läst och kommit med synpunkter på den plan som nu är ute på remiss i Malmö.

Avtalsperioden 2011-2013 avslutas i en förhoppning att Stockholmskällan under nästa avtalsperiod kan ha ett utbyte med sina syskonkällor i något som kan vara början till ett nätverk av ”källor”.

Bilagor

Bilaga 2. Exempel på arkivhandling i Stockholmskällan (med de olika delar som ingår i en sk databaspost)

Länk till brevet i Stockholmskällan: <http://www.stockholmskallan.se/Soksida/Post/?nid=27869>

a) Rubrik och delningsfunktion, uppgift om källtyp

Skriv en kommentar | 8

**Brev från kvinna med krav på erkännande av faderskap
julafton 1867**

b) Förklarande text:

Karl Fredrik Werner (1830-1905) arbetade som kamrer vid Stockholms stads vattenledningsverk 1860 till 1895. Vid sidan av sitt arbete var han boksamlare och aktiv som kulturhistorisk skribent - en av många väl ansedd man i Stockholm på sin tid. Werner donerade såväl sin boksamling som sina privata handlingar till Stockholms stadsarkiv. Bland de brev Werner valt att bevara till eftervärlden finns detta från en kvinna som kallar sig Amanda och av brevet att döma möjligen heter Lundqvist i efternamn.

I brevet påstår Amanda Lundqvist att kamrer Werner är far till hennes barn, som hon för övrigt döpt till "Calle Fredrik". Hon vill att Werner nu tar hand om barnet eftersom hon inte kan försörja honom. Hon hotar även med att hänga ut kamrer Werner i tidningen **Fäderneslandet**, en tidning som hade rykte om sig att vara "begiven på skandal och personförföljelse".

c) Brevet renskrivet:

1867 Julafton
Söta Lila kamrern

Att jag skulle bli så olykli för lila kamrerns skull dä kunde ja aldri tro men se nu gik dät så ila så nu har jag dän här å de ka nog inte kamren neka för om kamren wil wara en hedlig meniska för se då kan ja framskaffa hundramans bevis på å inte kan kamren nu wila stå i Fäderneslande häler för se de ska han få å så får han skäms för han har gort en flika olyklig jag trode wa han sa ja, olykliga barn å då harr jag ångrat många gånger, men nu ä dä, som dä ä Inte kan jag ha järta att sätta uten på gatan. Nu får han tan för se ja kan inte för sörjan Nog ädä synd om ungen i alla fall för inte kan kamrern neka att han ä lik sin pappa ja har döpt honom och se han ska heta Calle Fredrik å så får han ha ett nam till för se Lundqvist ä så fullt och se nog ädä synd om et i alla fall Nog kan kamren koma till mig och inte ska jag vara ond

För skutt inte den lila och se kamrern har ju två rum och jag bara mitt hos bond fålk och se nu önskas kamren en god jul [svårtytt] jag har ingen [svårtytt] jul klapp att gen å så har jag så myke bjäfs och strykning ätt mitt härskap wäl komen efter jul teknar kamrerns trogna amanda

Wi råkas wäl hos Berns under jul

Ajö ajö kamrern

---

d) Interna länkar

Mer i Stockholmskällan

[Motion om åstadkommande av bostadshus för ensamma mödrar - stadsfullmäktige 1942](#)

[Lektionsbanken: En pigas brev från 1867 - språk, argumentation och källkritik](#)

[Elva brev som pekar ut Josef Lindqvist som fadern - faderskapsmål 1908](#)

[Arbetslösa Sigrid Ribbing ber om hjälp - brev till Kamrer Werner](#)

e) Information om källhänvisningar med automatiskt genererade länkar

Tid: Behandlar: [24 december 1867](#),
Skapad: [24 december 1867](#)

Plats: Stockholm

Nyckelord: [Genus](#), [Brev](#), [Faderskapsmål](#),
[oäkta barn](#), [Könsroller](#), [Barn](#),
[Föräldrar](#), [Werner](#), [Karl Fredrik](#)
(1830-1905)

Upphov: Amanda

Objektidentitet: [SE/SSA/0834 Karl Fredrik Werners
papper/Vol 16](#)

Publicerat av: [Stockholms stadsarkiv](#)

Bilaga 3. Resultat och analys av användarundersökning

Bilaga 4 Exempel Nyhetsbrev

Stockholmskällans nyhetsbrev – februari 2013

Om du inte längre vill ha nyhetsbrevet så skicka ett mejl till frida.lindfors@stockholm.se så tar vi bort dig från listan. För att börja prenumerera, skicka ett mejl till samma adress.

Innehåll i detta nyhetsbrev

(klicka på respektive rubrik för att gå direkt till det du är intresserad av via länken)

- [Stockholmskällan för ämnet svenska](#)
- [Extrainsatt lärarkväll 20 mars \(svenska\)](#)
- [Lärarkväll 14 mars, tema: mikrohistoria](#)
- [Klassrumsbesök](#)
- [Vill du och dina elever hjälpa oss att bli bättre?](#)
- [Sök-tips – Använd taggarna!](#)
- [Kort om Stockholmskällan](#)

Stockholmskällan för ämnet svenska

Eftersom vi har mycket fint textmaterial som man kan arbeta med i ämnet svenska bjöd vi i slutet av januari in till Stockholmskällans första lärarkväll för svensklärare. Vi höll till på Stadsarkivet och hade glädjen att kunna presentera ett väldigt fint föreläsningsprogram. Först på programmet var Monika Lauritzen, som skrivit biografier över två av 1800-talets största författare; Emelie Flygare-Carlén och Anne-Charlotte Leffler. För dig som missade kvällen men vill höra föredraget finns det som [film](#) och som [ljudfil](#) på Stockholmskällan.

Till våra lärarkvällar tar vi alltid fram nytt lektionsmaterial med anknytning till kvällens tema. Nu när Strindbergsåret är avslutat kan det ju vara dags att titta lite närmare på hans samtida kvinnliga kollegor. Här finns material för att arbeta med [Lefflers novell Aurora Bunge](#) och Flygare-Carléns [Rosen på tistelön](#). Andra nya lektionsmaterial för svenskämnet som vi introducerade var:

- [Från pigsvenska till polissvenska](#) – språkhistoria och textanalys
- ["I denna fula stad i detta ruskiga land"](#) – språkanalys utifrån 100 Stockholmslåtar
- [Till judarnas försvar](#) – analysera debattskrift
- [Retorik](#) – i motioner, debatter och argumenterande tal
- [Illustrera en Stockholmsskildring med samtida bilder](#)
- [Barnen och biografteatrarna](#) – analys av ett manuskript

Fler lektionsförslag att arbeta med i ämnet svenska hittar du i vår [Lektionsbank](#)

Kvällens två andra intressanta föredragshållare var Katarina Lycken Rüter, som berättade om hur hon arbetar med formativ bedömning med digitala hjälpmedel, och Filippa Mannerheim, som

presenterade en analysmodell för faktionslitteratur. Här kan du se mer om det som [Katarina](#) och [Filippa](#) pratade om ifall du missade kvällen eller vill friska upp minnet.

Extrainsatt lärarkväll för svensklärare den 20 februari

Intresset för fortbildningen på Stadsarkivet var stort och du som inte hade möjlighet att komma då är hjärtligt välkommen den 20 februari. Då anordnar vi en lärarfortbildning i samarbete med svensklärarnas förening och www.pedagogstockholm.se.

Inbjudan med program och anmälan hittar du i [Lärarrummet](#)

Att arbeta med mikrohistoria och individperspektiv

– lärarfortbildning 14 mars

Den 14 mars är det dags för lärarkväll igen. Denna gång på Stockholms medeltidsmuseum. Då blir ämnet *mikrohistoria* och vi är glada att även till denna kväll kunna presentera intressanta och inspirerande föredrag. Professor Anna Götlind från Stockholms universitet kommer att prata om sin forskning och om varför hon anser att mikrohistoria är ett angeläget forskningsfält och en utmärkt pedagogisk ingång. Kristina Ekerö Eriksson berättar om Årstafrun Märta Helena Reenstierna utifrån sin bok *Årstafruns dolda dagböcker* och om vad personliga källor som dagböcker och brev kan berätta om sin tid samt om de källkritiska utmaningar man stöter på i arbetet med den här typen av källor. Här hittar du [inbjudan som pdf](#)

Klassrumsbesök

Under 2013 kommer vi att arbeta en hel del med att utvärdera hur Stockholmskällan används ute i skolorna och vi vill därför gärna komma ut till er och demonstrera hur man kan arbeta med Stockholmskällan i klassrummet och "kika över axeln" på eleverna när de arbetar självständigt med Stockholmskällan. Det är viktigt för oss att se vad som fungerar bra och vad som kan förbättras. Det är också viktigt för vår verksamhet att dokumentera hur Stockholmskällan används i skolorna. Läs mer om [klassrumsbesök och lärarfortbildning ute på skolor](#) sist i det här brevet.

Vill du och dina elever hjälpa oss att bli bättre?

Om du har arbetat med Stockholmskällan med dina elever och vill hjälpa oss att utvärdera är vi väldigt tacksamma! Fyll i våra (mycket korta!) enkäter som finns här:

För lärare på högstadiet:

<http://www.stockholmskallan.se/Om-Stockholmskallan/Tyck-till-om-Nya-Stockholmskallan/Lararenkat-hogstadiet/>

För lärare på gymnasiet:

<http://www.stockholmskallan.se/Om-Stockholmskallan/Tyck-till-om-Nya-Stockholmskallan/Lararutvardering-gymnasiet/>

Om du undervisar gymnasieelever och de har använt Stockholmskällan, be gärna dina elever svara på den här enkäten:

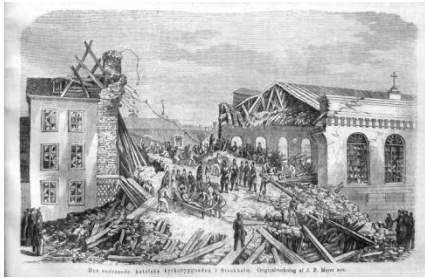
<http://www.stockholmskallan.se/Om-Stockholmskallan/Tyck-till-om-Nya-Stockholmskallan/Elevutvardering-gymnasiet/>

Sök-tips! Använd taggarna!

En av de stora fördelarna med Stockholmskällan är att det ofta går att hitta flera olika sorters källor som handlar om samma sak. Och i databasen har vi försökt koppla ihop källor som har med varandra att göra på så många sätt som möjligt. Här är ett exempel:

Låt oss säga att du söker på katolska kyrkan i sök-rutan och hittat den här dramatiska bilden:

(Klicka på bilden för att se exemplet i Stockholmskällan)

- Dels finns rubriken **Mer i Stockholmskällan** till höger under visningsbilden, med länkar direkt till andra poster som hänger ihop med den du just har hittat i din sökning.

Mer i Stockholmskällan

- [Aftonbladet ordnar insamling till de drabbade vid byggolyckan vid Sankta Eugenia 1866](#)
- [Barn dör i väntan på hjälp efter olyckan vid Sankta Eugenia 1866](#)
- [Insamling vid Stockholms börs efter olyckan vid Sankta Eugenia 1866](#)
- [Den nedrasade katolska kyrkobyggnaden i Stockholm. Litografi i *Illustrerad Tidning*, nr 22 den 2 juni 1866.](#)

(Klicka på den blåa texten för att se exemplet i Stockholmskällan)

- Längre ner finns länkar till annat material i Stockholmskällan utifrån *nyckelord*, som också kan vara ett sätt att hitta anknyttande material. Här finns också länkar till material utifrån t ex samma tid, plats eller utgivare.

Utgiven av: [Ny Illustrerad Tidning](#)
Tid: [Behandlar: 23 maj 1866, Skapad: 2 juni 1866](#)
Plats: [F.d. Norra Smedjegatan 24, Kvarteret TROLLHÄTTAN](#)
Visa på karta: [Kvarteret TROLLHÄTTAN](#)
Nyckelord: [Ruiner, Katoliker, Katastrofer, Litografier, Säkerhet, Olyckor, Byggnader](#)
Upphov: [Malmström, J. A., Mankell, O. A.](#)
Publicerat av: [Utbildningsförvaltningen](#)

(Klicka på den blåa texten för att se exemplet i databasen)

Prova flera olika sökvägar så får du bäst resultat! Men vi vill utfärda en liten varning. Det finns en risk att du hittar så mycket intressant att du blir helt uppslukad och glömmer både tid och rum.

Klassrumsbesök och lärarfortbildning på din skola

[Hör gärna av er till oss](#) om ni vill boka in klassrumsbesök eller lärarfortbildning (på studiedagar el dyl). Både om ni planerar att arbeta kring något specifikt tema eller vill ha en introduktion till Stockholmskällan mer allmänt eller få en introduktion till historisk källkritik. Vi svarar också gärna på frågor och ger tips och förslag per mejl och telefon på hur man kan arbeta med Stockholmskällans material.

Hälsningar från Stockholmskällan genom Frida och Kettel

Kort om Stockholmskällan

Grunden för Stockholmskällan är ett samarbete inom Stockholms stad (Utbildningsförvaltningen, Kulturförvaltningen och Stadsarkivet). Det praktiska arbetet utförs av en arbetsgrupp med representanter för [de samverkande institutionerna](#). Arbetet samordnas av oss, [Kettel Mannerheim](#), och [Frida Lindfors](#), som arbetar på Utbildningsförvaltningen. Vi är också Stockholmskällans webbredaktörer och pedagoger. Den primära målgruppen är lärare och elever men målet är naturligtvis att erbjuda så bra material som möjligt för så många som möjligt.

Resultatet av samarbetet kring Stockholmskällan är en unik resurs, där originalkällor finns samlade och sökbara på ett och samma ställe. I Stockholmskällan finns många olika material, som fotografier, texter, kartor, bildkonst, ritningar filmer, ljudfiler, föremål och litteraturtips. Stockholmskällans syfte är inte att vara heltäckande. Arkiv och museer har egna system för att göra *hela* sina samlingar sökbara. Istället är syftet med Stockholmskällan att tillhandahålla ett *urval* av användbara material från *olika* samlingar och arkiv presenterade på ett pedagogiskt sätt så att de *tillsammans* kan bilda nya sammanhang.

Följ oss

på Facebook: www.facebook.com/Stockholmskallan och/eller Twitter: twitter.com/#!/sthlmskallan. Där lägger vi nästan dagligen ut tips och länkar till smått och gott, högt och lågt som man kan hitta i vår databas och annat som vi tycker är kul och användbart.

Att se individen i historien – och historien genom individen

Lärarfortbildning med fokus på mikrohistoria

Handkammerinteriör, Hilleström 1790, Stockholms stadsmuseum

Vad kan personliga brev, dagböcker och andra källor som rör enskilda individer berätta om sin tid? Om vardagslivet? Om synen på livet och döden och kärleken? Om samhällsstrukturer och politiska skeenden? Och varför är mikrohistoria särskilt relevant i skolundervisningen?

*Kom och lyssna på vad **professor Anna Götlind** och **biografiförfattare Kristina Ekerö Eriksson** har att säga om saken!*

Dag: Torsdag 14 mars **Tid:** kl. 17-20 **Plats:** Stockholms medeltidsmuseum, Strömparterren

Målgrupp: Lärare i SO och Historia på högstadiet och gymnasiet

Anmälan: frida.lindfors@stockholm.se (ange namn, årskurs, skola och mejladresser)

Förfriskningar: I pausen serveras smörgås och ett glas vin eller alkoholfritt alternativ

Kostnad: Fritt inträde för lärare

Program

Mikrohistoria - ett angeläget forskningsfält och en utmärkt pedagogisk ingång

Anna Götlind, professor i historia vid Stockholms Universitet, berättar utifrån sin egen forskning om varför mikrohistoria är viktigt inom forskningen – och i skolan. Författare till bl.a. böckerna *Handbok i konsten att skriva mikrohistoria* och *Förbindelser: Fem Leksandskvinnor i Gamla stan - plats, arbete och resande under 200 år*.

Hur historiskt källmaterial blir en personlig biografi

Kristina Ekerö Eriksson, författare och vetenskapsjournalist som har skrivit bl.a. *Årstafruns dolda dagböcker*. Om olika typer av källmaterial och källkritiska utmaningar när man arbetar med individbaserad historia.

Aktörsperspektiv i klassrummet - konkreta lektionstips från Stockholmskällan

Kettil Mannerheim och Frida Lindfors visar källor där individer träder fram som historiska aktörer. Nya tips på lektionsplaneringar och elevuppgifter utlovas! Hur får man till exempel ett desperat brev från en självmordsbenägen gälbjutargesäll skrivet 1849 att bli en lektion om Sveriges industri, fattigvård och arbetsmarknad och dess utveckling?